

**Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
kiinteistöstrategia vuosiksi 2021–2024
Hautauspalvelut**

16.2.2021

Hautaustoimen strategia 24.9.2020

Hautaustoimen strategian tavoitteet

Huolehtia siitä, että hautaustoimea varten on riittävä määrä tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja viihtyisiä hautausmaita ja toimitiloja, joiden käyttökulut ovat kohtuullisia ja jotka ovat mahdollisimman esteettömiä.

Visio

Kaikkia palvellaan arvostavasti, vakaumukseen katsomatta. Kristillisiä perinteitä kunnioitetaan ja luontoarvoista huolehditaan.

Hautaustoimipalveluiden strategian painopistealueet

- 1.** Vainajien läheisten tarpeita mahdollisimman hyvin palvelevat hautauspalvelut ja hautausmaat
- 2.** Hautaustoimipalveluiden viestinnän kehittäminen
- 3.** Ilmastonmuutoksen torjuminen hautaustoimipalveluissa
- 4.** Laadukas johtaminen ja henkilöstön hyvinvointi hautaustoimipalveluissa
- 5.** Hautaustoimipalveluiden taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen

Hautaustoimipalveluiden strategiaa täydentävät tiedot

1. Hautaustoimipalveluiden organisaatio

Hautaustoimipalvelujen tehtäväkenttään kuuluu seurakuntayhtymän tarjoamat hautaamiseen, hautausmaiden ylläpitoon ja hautojen hoitoon liittyvät palvelut, lukuun ottamatta pappien ja kanttoreiden palveluita sekä seurakuntayhtymän hautatoimiston palveluja.

Hautaustoimen operatiiviset tehtävät on jaettu kuuteen osastoon seuraavasti:

- Osastot 1, 2 ja 3: Turun hautausmaa (jaettu 3:een osastoon).
Osasto 2 tehtäviin on kuulunut myös kuljetus, huolto ja pääosa konepalveluista.
- Osasto 4: Ylösnousemus- ja Pyhän Ristin kappelit, krematorio, hautojen kaivu, Kaksikerran ja Kuusiston hautausmaat sekä yhtymän kiinteistöpihojen hoidon ammattitehtävät.
- Osasto 5: Kärsämäen, Maarian ja Paattisten hautausmaat sekä Maarian kirkkomaa
- Osasto 6: Katariinan ja Piikkiön hautausmaat.

Toimintaa johtaa hautaustoimen päällikkö. Joka osaston esimiehenä toimii työnjohtaja. Hautausmaan toimistosta vastaa toimistonhoitaja. Lisäksi hautaustoimessa työskentelee suunnitteluhortonomi, jonka tehtäviin kuuluu mm. hautakarttojen ylläpito, uusien hautojen paikoilleen mittaukset, viheralueiden perusparannus ja uudistussuunnitelmien teko ja ympäristödiplomin valmistelu, ympäristöohjelman toteutumisen seuranta ja ympäristötoimikunnan sihteerin tehtävät.

Lisäksi vuonna 2018 9 kk ajan ja uudelleen maaliskusta 2019 lähtien palkattuna on ollut projektityöntekijä projektiluonteisissa töissä, kuten Turun hautausmaan museohautojen inventoinnissa ja hautausmaiden opastuksen parantamis- hankkeessa. Hän on avustanut kesäaikoina myös osastojen 1 ja 3 työnjohtotehtävissä. Osasto 2:n työnjohtajan liiallisen työmäärän vuoksi osaston tehtävistä erotettiin vuoden 2020 alusta alkaen toistaiseksi erillinen ”infraosasto”. Tämän osaston vastuulle kuuluvat kuljetus, huolto ja konepalvelut. Osaston työnjohtajana toimii em. projektityöntekijä.

Hautaustoimessa työskenteli vuonna 2019 44 vakituista työntekijää seuraavasti:

- Hautaustoimen päällikkö
- Hautausmaiden toimistonhoitaja
- Suunnitteluhortonomi
- Työnjohtajat 6
- Koneen- ja autonkuljettajat 5
- Koneiden huoltajat 2
- Hautausmaiden ylläpidon henkilökunta 13
- Kiinteistöpihojen hoidon ammattihenkilöt 2

- Kappelien ja krematorion työntekijät 11
- Huoltokeskuksen siivoaja
- Floristi (kirkkojen, kappelien ja seurakuntatilojen koristelut)

Kausityöntekijöitä on vuosittain noin 130, joista noin 60 työskentelee reilun puolen vuoden jakson. Kausityövoimalla tehdään yhteensä noin 50 henkilötyövuotta.

Seurakuntayhtymän hautatoimistossa ja hautojenhoidon asiakaspalvelussa työskentelee 4 vakituista henkilöä, jotka toimivat keskusrekisterin johtajan alaisuudessa, eivätkä he ole mukana em. hautausoimipalveluiden henkilökunnan määrissä.

Yksikköä johtavan hautausoimen päällikön tehtäväkenttä on laaja ulottuen hautaoikeuskysymyksistä henkilöstön hyvinvointiin ja ryhmäkasvien lajikevalinnoista ympäristönhoidon monitoimikoneiden hankintaan. Toiminnan kehittämiseen jää liian vähän aikaa. Valmisteluvaiheessa ovat parhaillaan. krematorion savukaasujen puhdistuslaitteiston hankinta ja Turun hautausmaan sosiaalitulojen uudistamishanke. Tulossa on paljon valmistelua vaativia hankkeita mm. hautausmaiden ikääntyvään infratekniikkaan liittyen ja yhtymän kunnianhimoinen ilmastotavoite, joissa seurakuntayhtymän ympäristövastaavana toimivalla hautausoimenpäälliköllä merkittävästi vuosien ajaksi työskarkaa.

Myös osasto 2 työnjohtajan vuoden 2019 loppuun asti ollut vastuualue oli työmäärältään liian suuri, samoin 1 ja 3 työnjohtajien työtaakat kesäkuukausina lomien tuurausaikana.

Hautausoimipalveluiden organisaatiouudistus on valmisteilla. Hautausoimessa on jäänyt / jäämässä vuosien 2020 ja 2021 aikana kaksi työnjohtajaa eläkkeelle. Tässä yhteydessä avautuu hyvä tilaisuus organisoida toimialan töitä uudelleen.

2. Sosiaalitulat

Hautausoimen työntekijöiden sosiaalitulat ovat kunnossa lukuun ottamatta Turun hautausmaan sosiaalituloja. Hautausmaan kuudesta sosiaalitulasta viisi sijaitsee vanhoissa, ahtaissa, huonoilla ilmanvaihtoilla varustetussa parakeissa tai puurakennuksissa, joita on modifioitu sosiaalituloiksi. Rakennuksissa on puutteelliset puku-, pesu- ja wc -tilat. Ainoastaan huoltokeskuksen sosiaalitulat ovat nykystandardit täyttävät.

3. Kappelit

Ylösousemuskappeli on valmistunut 1941, Pyhän Ristin kappeli 1967 ja Kärsämäen siunauskappeli 1981.

Pyhän Ristin kappelin alakappelin tiloihin on monissa yleisöpalautteissa toivottu parannuksia. esim. eteistilaa naulakoineen, wc:tä, parempaa äänieristystä ja arvokkaampaa kulkuyhteyttä pysäköintialueelta. Myös yläkerran kappeleiden aulatiloihin on toivottu lisää wc -tiloja. Pyhän Ristin kappelin piharakenteet

käytävineen ovat remontin tarpeessa. Katoksista on tullut betonirauhoituksia näkyviin ja kivetyt käytävät ovat epätasaisia ja sateella lammikoituvia.

4. Krematorio

Turun krematoriossa on kaksi polttoöljyllä toimivaa tuhkausuunia. Krematoriossa tuhkattiin 3006 vainajaa vuonna 2019. Tuhkatuista oli turkulaisia ja kaarinalaisia 1764 ja ulkopaikkakuntalaisia 1242. Tuhkausmäärä ylitti ensi kerran voimassa olevan ympäristöluvan enimmäistuhkausmäärän 3000 vainajaa. Samoin tuhkausmäärä on ylittänyt sen, mitä kahdella uunilla voidaan normaalityöaikana tuhkata. Krematoriossa joudutaankin tekemään ylitöitä lähes viikoittain.

Kiinteistölautakunta päätti 4.6.2018, että krematorioon otetaan Turun ja Kaarinan ulkopuolelta vainajia kiintiöperustaisesti, enintään 22 vainajaa viikossa, 90 vainajaa kuukaudessa.

Vaihtoehtona olisi ollut nostaa tuhkauksen hintaa.

Kiintiöt otettiin käyttöön 1.7.2020, kun ennusteet näyttivät, että tuhkausten määrä nousee reilusti yli 3000 vainajaan.

Krematorion nykyinen ympäristölupa myönnettiin lokakuussa 2018. Lupa edellyttää krematorion savukaasujen puhdistamista hiukkasista, hiilimonoksidista ja elohopeasta. Laitehankinta on vireillä.

5. Hautausmaat ja hautojen riittävyys

Hautausmaita on 9. Aktiivisia hautoja on noin 39 400. Hautoja palautuu hallinta-ajan päättymisen vuoksi nykyisin selvästi enemmän, kuin uusi hautoja lunastetaan. Tuhkahautausten osuus on edelleen kasvussa, arkkuhautausten osuus vähenee, mikä vähentää hautausmaiden maa-alan tarvetta. Myös muualle, kuin hautausmaille hautaaminen tai sirottelu on yleistynyt. Näin ollen seurakuntayhtymässä kokonaisuutena on hautapaikkoja tarjolla riittävästi pitkälle tulevaisuuteen.

Seurakuntayhtymän hautausmaat ja niissä olevat muistolehdot ja vapaat sukuhautapaikat:

Hautausmaa	Vapaat arkkuhaudat	Vapaat uurnahaudat	Muistolehdot
Turku	2800	400	2
Katariina	690	1800	1
Kärsämäki	900	1500	1
Maarian kirkkomaa	-	60	1
Maaria	-	-	-
Kakskerta	500	250	*)
Kuusisto	150	150	-
Paattinen	700	180	-
Piikkiö	650	180	1
tunnustukseton Piikkiö	80		
tunnukseton Kärsämäki	80	150	

Yhteensä	6550	4570	6
----------	------	------	---

*) Päätös perustamisesta on tehty

Kärsämäen hautausmaalla on lisäksi kaavoitettua, tekniikan osalta rakennettua aluetta seuraavasti: arkkuhaudat 3300 kpl, urnahaudat 1700 kpl.

Turun hautausmaalla on lisäksi vapaita lasten arkkuhautoja 180 kpl, Kärsämäen hautausmaalla 60 kpl, Kärsämäen tunnustuksettomalla hautausmaalla 140 kpl.

Maarian hautausmaan ympärillä on n. 7 hehtaarin alue, jonka käytön hautausmaaksi opetusministeriö on vahvistanut 21.1.1991. Silloisen hautausmaakaavan mukaisesti alueelle saadaan 1460 arkkuhaudaa ja 15120 urnahaudaa.

Vaikka hautausmaa-aluetta kaikkiaan on riittävästi näillä näkymin vuosikymmeniksi, yksittäisillä hautausmailla tai niiden osilla tulee lähitulevaisuudessa hautapaikoista pulaa. Näitä ovat:

- Maarian kirkkomaa, jossa urnalehto on täyttymässä lähivuosina
- Kärsämäen tunnustukseton hautausmaa, jossa hautausten määrä voi kasvaa voimakkaasti muslimiväestön määrän noustessa ja väestön ikääntyessä. Alueelle olisi hyvä perustaa myös erillinen alue muille, kuin muslimeille.
- Kuusiston hautausmaa, jossa tilaa nykyisellä paikkojen kysynnällä on vielä yli kymmeneksi vuodeksi. Kuitenkin Kaarinan alueella väestön määrä kasvaa ja ikääntyy melko voimakkaasti. On oletettavaa, että suuri osa Kaarinan asukkaista kokee Kuusiston hautausmaan mieluisaksi viimeiseksi lepopaikakseen, jolloin alue voi täytyä oletettua nopeammin.

Hautakirjapito ja hautakartat ovat sähköiset. Yleisöllä ei ole toistaiseksi mahdollisuutta etsiä läheistensä hautojen sijaintia sähköisesti.

6. Hautojen hoito

Hoitohautojen määrä on laskenut pitkään keskimäärin 1,5 % vuodessa, suurimpana syynä muistolehtoihin hautaamisen suosion kasvu, josta on seurannut sukuhautojen kysynnän lasku. Muistolehdon ja sukuhaudan välimuodon, tuhkahaudan kehittäminen on käynnissä hautaustoimessa.

7. Hautausmaiden kunto

Hautausmaita on kehitetty ja peruskorjattu jatkuvasti vakioinvestointivaroin kohteilta ”hautausmaiden maanrakennus” ja ”hautausmaiden rakenteet ja laitteet”. Viheralueet ja käytävät ovatkin varsin hyvässä kunnossa. Tulevaisuudessa saatetaan joutua varautumaan infratekniikan osalta tavanomaista isompiin korjauksiin. Turun hautausmaan valaistustekniikka on tehdyn selvityksen mukaan pääosin elinkaarensa lopussa. On viitteitä, että myös vesijohdot ja hulevesiviemärit ovat tulossa peruskorjausikänsä.

8. Sadetusautomaatio

Turun, Katariinan ja Kärsämäen hautausmailla on rakennettu pitkään omana työnä sadetusautomaattia. Automaation rakentaminen jatkuu edelleen. Automaattia vähentää työn tarvetta, se on työsuojelullisesti viisasta, koska raskaitten letkujen siirtäminen jää pois. Se on myös tehokasta, koska kastelu tapahtuu öisin, jolloin haihdunta on vähäistä. Vain hautausmaiden vanhoille osille sadetusautomaatio ei sovellu korkeiden muistomerkkien ja vapaasti kasvavien puiden muodostamien katveiden vuoksi.

Turun hautausmaalla on oma pohjavedenottamo. Voimassa olevien lupaehtojen mukaan pohjavettä saa ottaa enintään 1600 m³/vrk kuukausikeskiarvona laskettuna, kuitenkin siten, että kuukaudessa yhteenlaskettu vesimäärä ei saa ylittää 20 000 m³:ä eikä vuosittainen vedenottomäärä 100 000 m³:ä. Tämä ”ilmainen” vesi ei aivan riitä normaalikesinäkään, vaan kuivimpina aikoina joudutaan käyttämään lisänä kaupungin vettä, josta on jätevesimaksuvapautus. ”Omaa vettä” käyttää lisäksi Kuusiston hautausmaa.

9. Koneet

Hautaustoimen töitä on pyritty koneellistamaan niin pitkälle, kuin se taloudellisesti on järkevää. Hautausmailla siirretään vuosittain suuret määrät erilaisia maa-aineksia, materiaaleja ja jätteitä. Hautausmailla on hoidettavia käytäviä yli 20 km ja nurmipintaisia alueita yli 50 hehtaaria

Käyttötarkoituksen mukaan on hankittu erilaisia monitoimikoneita, jotka soveltuvat raskaampiin siirtotöihin ja joihin voidaan kytkeä erilaisia lisälaitteita. Turun hautausmaalla on suurehkoja, työpainoltaan 7000 – 6000 kg olevia ympäristönhoitokoneita 4 kpl. Kärsämäellä ja Katariinassa molemmissa on noin 3500 työpainoisia ympäristönhoitokoneita. Piikkiössä on 1500 kg työpainoinen kone. Turun hautausmaalla on lisäksi 4 kpl ja Paattisilla 1 kpl keveämpiä, työpainoltaan noin 1000 kg pienkuormaajia. Hautaustoimella on myös pieni pyöräalustainen kaivinkone, jota käytetään erilaisiin kaivutöihin ja roska-astioiden tyhjentämiseen suoraan koneen perässä vedettävään peräkärryyn.

Näiden suurempien ajettavien koneiden käyttöaste on erittäin korkea ja käyttö jakautuu varsin tasaisesti eri vuodenaajoille. Koneiden omistus on arvioitu näin järkevimmäksi tavaksi kaluston hankintaan. Isojen koneiden vaihtoväli on ollut noin 9-10 vuotta (8000 ajotuntia). Pienemmissä koneissa ja autoissa vaihtoväli on ollut noin 10-12 vuotta.

Liikkuvaa kalustoa on työn tehostamiseksi tarpeen lisätä edelleenkin, sillä työaika kuluu tarpeettoman paljon henkilökunnan siirtymisiin sekä materiaalien kuljettamiseen odotteluun. Pienkuormaajille olisi tarvetta nykyistä enemmän. Uutena hautausmaille soveltuvana konetyyppinä ovat markkinoille tulleet kevyet, sähköllä toimivat lavaajoneuvot, joilla henkilöitä, kevyitä materiaaleja ja työkaluja saadaan siirrettyä nopeasti paikasta toiseen.

Raskaamman kaluston lisäksi on suuri määrä ajoleikkureita, ruohonleikkureita, puhaltimia, trimmereitä, pensasleikkureita yms.

10. Polttoaineet

Hautaustoimen koneet ovat pääosin polttomoottorikäyttöisiä. Ajettavat koneet ovat kaikki diesel -moottorilla varustettuja. Todennäköisesti kaikkien näiden koneiden polttoaine voidaan korvata biodieselillä. Pienemmät polttomoottorilaitteet toimivat bensiinillä. Pienkoneista osa on verkkovirtakäyttöisiä, osa bensiinimoottorilla varustettuja. Viimeaikojen pienkonehankinnoissa on suosittu akkukäyttöisiä koneita.

11. Työtuntien kehitys

Hautaustoimen työtunteja on seurattu vuodesta 1971 lukien. Tuntimäärä on laskenut silloisesta 260 000 työtunnista n. 135 000 tuntiin, vaikka hoidettavat alueet ovat samanaikaisesti kasvaneet laajennuksin ja kahdella kokonaan uudella hautausmaalla (Paattinen ja Piikkiö). Kastelukannu- ja letkukastelun loppumisella on ollut tässä kehityksessä merkittävä osuus. Niillä alueilla, joilla ei vielä ole sadetusautomaattia, on siirrettävät sadettimet.

12. Ulkoistaminen

Julkisen talouden yksiköissä on jo pitkään puntaroitu, onko töiden tekeminen omana työnä vai ulkoistamalla taloudellisempaa.

Hautaustoimen tehtävien taloudellisesti merkittävimmät osa-alueet ovat hautausmaiden yleishoito ja hautojen hoito. Niiden ulkoistamista ei ole pidetty kannattavana. Tärkein syy on se, että seurakuntien ei tarvitse maksaa omana työnään tekemästä hautausmaiden hoidosta arvonlisäveroa, kun taas yksityinen urakoitsija joutuu maksamaan vastaavasta työstä aina arvonlisäveron ja laskuttamaan sen seurakunnilta. Seurakuntien kilpailuetu yksityisiin nähden on siis 24 %. Töitä on ulkoistettu harkinnan mukaan. Näitä ovat mm. hautojen kaivu, taimien tuotanto, kompostimullan seulonta, oksien haketus ja viikonloppujen talvikunnossapidon päivystys Katariinan ja Piikkiön hautausmailla, pappilassa ja seurakuntatalolla. Kiireisinä istutusaikoina myös kukkien ajoa tilataan yksityisiltä autoilijoilta. Myös lumenajo tilataan yksityisiltä autoilijoilta tarvittaessa.

Toimenpideohjelma

- Hautausoimipalveluiden organisaatiouudistus toteutetaan 2020 – 2022
- Krematorion savukaasujen puhdistus- ja lämmöntalteenottojärjestelmä hankintaan mahdollisuuksien mukaan nykyisiin tiloihin viivyttämättä
- Krematorion tukipolttoaineen vaihto fossiilittomaan polttoaineeseen toteutetaan vuoteen 2023 mennessä
- Yleisön käyttöön pyritään hankkimaan mobiilikäyttöinen hautojen etsimispalvelu
- Turun hautausmaan vanhentuneet sosiaalitulat korvataan uusilla vuosien 2020 – 2024 aikana. Uusimisessa huomioidaan organisaatiouudistuksen mukaiset tilatarpeet.
- Muistolehtohautausten suurta osuutta pyritään vähentämään parantamalla vaihtoehtoisten hautausmuotojen houkuttelevuutta. Otetaan käyttöön uusi hautatyyppe, tuhkahauta, joka on muistolehdon ja suku-uurnahaudan välimuoto. Tuhkahaudan koko on pieni, siinä on valmiina oma pieni muistomerkki ja haudan hoito sisältyy lunastushintaan.
- Luovutaan diesel -polttoaineen käytöstä viimeistään vuonna 2021, tilalle ensi vaiheessa biodiesel
- Pienkonehankinnoissa siirrytään bensiinikäyttöisistä koneista mahdollisuuksien mukaan akkutekniikalla toimiviin laitteisiin.
- Työn tehostamiseksi sähkökäyttöisien ja sähköavusteisten ajoneuvojen käyttöä hautausmaalla liikkumiseen ja materiaalien kuljettamiseen selvitetään.
- Hautausmaiden valaistuksessa siirrytään LED- tekniikkaan viimeistään valaisimien uusinnan yhteydessä
- Hautausmaiden hoitoa kehitetään ekologisemmaksi, nurmikon leikkuukertoja vähennetään, niittyjä lisätään
- Hautausmaiden kastelujärjestelmien rakentamista jatketaan.
- Kappeleiden kehittämis- ja peruskorjaustarve selvitetään. Toteuttaminen aloitetaan tarpeen mukaisessa järjestyksessä.

- Turun hautausmaan suurten peruskorjausten tarve selvitetään, mm. infratekniikka, valaistus, PR -kappelin piha-alueet, puukujanteet, Kappelikuja Y-kappelilta Uudenmaankadun suuntaan. Peruskorjausten toteuttaminen aloitetaan peruskorjaustarpeen mukaisessa järjestyksessä.
- Hautojenhoidon hinnoittelu-uudistus toteutetaan – pinnanhoito ja kukkahoidot hinnoitellaan jatkossa kustannusperusteisesti (nyt pinnanhoito sisältää myös kukkien hoidon kustannukset)
- Kuusiston hautausmaan laajentamisen valmistelut lisämaata hankkimalla on tarpeen aloittaa strategiakaudella.
- Tehdään päätös, luovutaanko tarjoamasta uusia hautapaikkoja Maariassa vai laajennetaanko Keskisen hautausmaata.
- Kärämäen tunnustuksettoman hautausmaan laajentamisen suunnittelu aloitetaan